

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i świąt uroczystych w drukarni Stanisława Gieszkowskiego.

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie. złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Bar. do 0° R. w miar. paryż.	Stop. ciepła podł. Reau.	Psycho- metr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne różne uwagi
24 6 27"	5, 588	+5°	0 2,	75	Wschodni słaby	Pogoda z Chmurami
2 2	5, 623	11,	0 3,	81	Północny „	Pochmurno
10 10	5, 459	8,	0 3,	47	Pn. Wschodni „	Pogoda z Chmurami
						Deszcz i Grzmoty

Wiadomości zagraniczne.

— Berlin 18 Kwietnia. —

Gesarsko austr. Jeneral jazdy, Minister stanu i konferencyi, Hr. Ficquelmont, wyjechał z powrotem do Wiednia, a poseł pruski przy dworze papieżkim, Szambelan Useedom, do Rzymu.

Piszą z Kolonii: Rzadkiem i ciekawem zjawiskiem w Kolonii jest chwilowy pobyt katolickiego Arcybiskupa z Syryi, to jest Arcybiskupa Damascenńskiego i Metropolity Patriarchatu Antiochijskiego, jks. Jakóba Hilani. W wielki czwartek wprowadzony został do katedralnego kościoła przez Arcybiskupa Kolońskiego, dla mienia udziału w uroczystości Wieczery pańskiej; w niedzielę Wielkanocną zamysłał on także odprawić mszę podług unicko-syryjskiego obrządku. Do tak dalekiej, uciążliwej i z różnego rodzaju niebezpieczeństw połączonej podróży (mówi gaz. Kolońska) skłoniły tego Metropolite syryjskiego bieda i nędza, jakieś doznaje wierna jego trzoda w Damaszku i w Libanie, skutkiem nieszczęsnych stosunków pod rządami muzułmańskim, tudzież skutkiem zaledwie przyłumionego anarchicznego stanu kraju i dzikości fanatycznych Druzów. On sam tylko jakby cudem uniknął krwawego prześladowania i spodziewa się znaleźć w Europie potrzebne środki do utrzymania wiary i duchowieństwa katolickiego w swojej dycezyi.

— Poznań 14 Kwietnia. —

Nadszedł tu najwyższy rozkaz gabinetowy, ogłoszony przy następującej odezwie komendującego generała: »Szczególną to mi sprawia radość, że wojskom korpusu, przeznaczonemu na obronę wiernych mieszkańców Wielkiego Xięstwa Poznańskiego przeciw pojedynczym buntowniczym zamachom, objawić mogę najwyższe zadowolenie i podziękowanie J. R. Mości, wyrażone załączającym się tu w kopii najwyższym rozkazem z dnia 2go b. m., za okazane dowody czynności i przeczności. Dopelniając

tego przyjemnego obowiązku, winienem przede wszystkim podziękować z mojej strony JW. Jenerał-Lejtnantowi Baronowi de Seinoecker, jako komendantowi fortecy Poznania, panom jenerałom, sztabs-oficerom i wszystkim oficerom, podoficerom i żołnierzom, za niezmordowaną a zarazem roztropną gorliwość, z którą wszystkie rozporządzenia bez względu na wielkie wysilenia wśród największych niepogód etc., najpunktualniej wypełniali, a zarazem tak pochwały godnej dał dowody karułości, że żądania zasła skarga ani ze strony dających kwatery, ani zkad inąd, okazali przeto w sposób zaszczytny starego dobrego ducha pruskiej armii.—Poznań 10 kwiet. 1846 r.—Komenderujący 5 korpusem armii, (podpis.) Jenerał de Colomb.

Najwyższy rozkaz gabinetowy brzmi następująco: »Gdy obecnie okoliczności dozwoliły, aby część wojsk ściągniętych na obronę wiernych mieszkańców W. Xięstwa Poznańskiego przeciw pojedynczym buntowniczym zamachom, powróciła do swoich garnizonów, korzystam chętnie z sposobności wyrażenia Wam i Dowódczom Moje podziękowanie i prawdziwe zadowolenie za roztropność i czynność, z jaką wszystkie potrzebne środki wykonywane były. Pochwalicie w Mojem imieniu wojska liniowe i landwer, za okazaną dobrą karność, wytrwałość i niezachwianą wierność; Władzom zaś, które zatrudnione były przy ściąganiu i rozłożeniu wojsk oświadczyć moje podziękowanie! — Berlin 2 kwietnia 1846 r. — podpisano: Fryderyk Wilhelm. — Do jenerał-Lejtnanta de Colomb.

— Bruksella 12 Kwietnia. —

Aresztowano tu wczoraj pana Labiania, autora pism antyroyalistowskich, wraz z 6ciu obywatelami, którzy się trudnili rozszerzaniem dzieł jego, oraz wydawcą i drukarzem onychże.

(Gaz. Pow. Prus.)

— Kopenhaga 11 Kwietnia. —

Według wiadomości z Islandyi z dnia 4go

marca, góra Hekla wyrzuca jeszcze ciągle ogień, a zatem już od 2 września r. z. przez 6 miesięcy, lubo wybuchy te nie zawsze są równie gwałtowne. Lawa nie dosięgła jeszcze okolic zamieszkałych.

— *Paryż 13 Kwietnia.* —

Xiążę Joinville wyjechał do Tulonu.

Phare de Bayonne donosi, że infant don Enrique przyjmował w Bajonnie odwiedziny jenerała porucznika hr. Haripse i innych władz wojskowych. Według *Courrier français*, rozeszła się wieść, że infant pisał z Bajouny do xcia Joinville, prosząc go, aby mu pozwolił służyć przez rok jeden na jego admirałskim okręcie jako ochotnik.

W *La Presse* czytamy: Pan Isturiz miał oświadczyć, że nie popełni błędu, który spowodował upadek p. Miraflores. Błędem tym były użyte pół środki, które oburzały przyjaciół Narvaeza.

Hr. Molé mianowany jest na ten kwartał dyrektorem akademii francuskiej, a p. Vitet jej kanclerzem.

Lord Cowley i lord Palmerston byli onegdaj na wielkim obiedzie, który dał minister spraw zagranicznych.

W izbie deputowanych rozpoczęły się dziś rozprawy nad projektem względem powiększenia marynarki.

Rząd miał otrzymać wiadomość o przybyciu jenerała Narvaez do Bajonny.

Pięć siostr Miłosierdzia odpłynęło dnia 5 z Marsylii do Egiptu. Sam wicekról żądał tych pielegnienicek ubogich.

Dziwiętnastu robotników, którzy od 9 dni w tunelu pod Courcelles przez zawalenie się ziemi zasypiani byli, wydobyli zostali w niedzielę Wielkanocną o godzinie 2 po południu. Wszyscy żywi i bez żadnego uszkodzenia prawie cudem ocaleni.

W liście z Oranu pod dniem 28 marca czytamy: Nasze położenie codziennie się polepsza, na wszystkich punktach działamy zaczepnie. Dziś przybył goniec od jenerała Lamoriciera z wiadomością, że ten jenerał wykonał znaczną razię na granicy Szottów, gdzie nowy sułtan się ukazał. Zabrano przytem w niewolę 80 arabów, między którymi jednego znakomitego Marabuta; prócz tego wpadło w ręce francuzów 4000 sztuk bydła.

Pierwszy raz od czasu rewolucyi lipcowej izba deputowanych obchodzi w tym roku święta wielkanocne.

Z polityków angielskich, którzy święta wielkanocne w Paryżu przepędzają, widzimy lorda Brougham po największej części przestającego z panem Dupin, a lorda Palmerston z panem Thiers.

Pięciu więźniów arabskich, którzy na wyspie ś. Małgorzaty uknuli spisek, osadzeni będą w twierdzy ś. Ludwika.

Constitutionnel twierdzi, że bawiący teraz we Francyi infant don Enrique, zostaje pod ścisłym dozorem władz francuzkich.

Odjazd marszałka Bugeaud z Algieru, dla zwidzenia prowincyi Oran, spowodowany został przez wiadomość nadeszłą do Algieru, że Abdelkader bezustannie ścigany przez kolumnę jenerała Jusuf, cofnął się do pokolenia Uled Sidi Shik, z tamtej strony bagien solnych na południe prowincyi Oran. Ten odwrót zdaje się zapowiadać, że Emir już nie chce lub nie może prowadzić dłużej wojny wewnątrz Algieru, gdzie starał się rozszerzyć ją na całą francuzkiją przestrzeni. Powraca zatem do swojej deiry nad rzeką Malują, z kąd był przybył. Sądzą, że swym gumom chce dać spoczynek, rozproszonych i koni pozbawionych jeźdźców swoich na nowo zgromadzić i potem oczekiwać biegu wypadków. Dla tego francuzi muszą znowu uważać swą zwrócić na granicę marokańską, i dla tego marszałek Bugeaud postanowił objąć tam osobiście kierunek dalszych działań wojennych.

Xiążę Anmale z mocną kolumną wyruszył z Milianah do krainy pokolenia Beni Buduan. Jego poruszenia odbywać się będą zgodnie z poruszeniami pułkownika St. Arnaud który podobnie wyruszył przeciw rzeczonemu pokoleniu i przeciw części pokolenia Atafów, która się połączyła z Beni Buduanami. Pułkownik Blauguin jest czynny w Dirah, a pułkownik Admirault stoi w Szabounia, na południe od Bogary, dla wspierania poruszeń jenerała Jusuf, który, jak się spodziewają, musiał już wkroczyć do Dżebel Amur.

— *Londyn 10 Kwietnia.* —

Gazette zawiera nominację zwycięzcy pod Alival, jenerała Sir Harry Smith na baroneta pod tytułem: Sir Harry Smith, Baronet Aliwalu i Sulleczu. Za zwycięztwo odniesione przed trzema laty pod Mian i Hyderabad w Sind, otrzymał Sir Charles Napier tylko wielki krzyż orderu Łaziennego i miejsce posiadacza pułku. Z tego okazuje się, jak wielką wagę przywiązuje rząd do zwycięztwa pod Alival, które też właściwie rozstrzygnęło całą wojnę.

Według urzędowego ogłoszenia Lorda urzędu skarbowego, wynosi czysta przewyżka dochodu nad rozchodem w roku 1845, 3,817,840 fst. 11 sz. 2 pence, z których czwarta część przeznaczona jest na umorzenie części długu krajowego.

Rząd hiszpański wysłał mały okręt do Fernando Po, dla wydalenia złamład misyjonarzy towarzystwa misyjnego Londyńskiego, którzy tam od niejakiego czasu osiedli.

Według *Medical Times*, straszna cholera grasuje w Persyi, dokąd dostała się z karawaną z Chorosanu. W Teheranie, Ispahanie i w Meszid wiele ludzi wymarło, w ostatniem mieście czwarta część ludności padła jej ofiarą.

— *Dnia 11 Kwietnia.* —

Święta wielkanocne przerwały na niejaki czas czynność stronnictw, i dla tego dzienniki zawierają mało co interesującego. Prawie wszyscy ministrowie znajdują się w swych posiadłościach wiejskich; Xiążę Wellington dopiero

w przyszłą sobotę, a p. Peel w przyszły czwartek powrócą do stolicy.

Arceybiskup Canterburyjski, stósownie do rozkazu rady tajnej, naznaczył na dzień 12 we wszystkich kościołach Anglii i Walii dziękczynne modły za odniesione zwycięstwa nad rzeką Sutlecz.

Angielski gubernator na wyspie Hong-Kong postanowił jak słyhać, nie pierwój Chińczykom wydać wyspę Czusan, dopóki Anglikom nie będzie otworzony wolny przystęp do Kantonu. Zawiadomił o tém cesarskiego Komissarza, który chciałby chętnie ten warunek traktatu dopełnić, ale przy nieprzyjacielskiem usposobieniu ludności Kantonu, nie może to z bezpieczeństwa dla Anglików nastąpić, i tym sposobem Czusan może jeszcze przez niejaki czas pozostać w ręku Anglików.

Według wiadomości z Liverpoolu, i tam jak w Manchester i w pojedynczych miejscach w Jorkshire, mianowicie w Bradford, jak się zdaje, nie tylko mularze ale i inni robotnicy porzucili roboty w celu osiągnięcia wyższej płacy.

Z Port-au-Prince (na Haiti) donoszą pod d. 11tym marca o zmianie Prezydenta tój wyspy. Bardzo podeszły i niedołężny Jenerał Pierrot został dnia 1 marca usunięty, i w jego miejsce Jenerał dywizyi Niché przez załogę w Port-au-Prince Prezydentem ogłoszony. Ten jenerał służył jeszcze pod królem Krystofem i uważany jest za człowieka z energią. Ustawa z r. 1816 została przywrócona i izby prawodawcze mają być zwołane dla poczynienia potrzebnych modyfikacyj.

— *Madryt 6 Kwietnia.* —

Jenerał Pezuela mianowany został jenerałnym kapitanem Nowej Kastylii w miejsce jenerała Mazarredo.

Jenerał Narvaez opuścił Madryt wczoraj wieczorem z eskortą jazdy; sądzą powszechnie, że się udaje do Francyi.

Głoszą, że upadek Narvaeza zpowodowany został przez Królowę Krystynę, oraz ministrów Egaña i Pezuela tudzież Paltryarchę indyjskiego, celem wprowadzenia do gabinetu p. Viluma i Bar. Meer.

Zgromadzenia zakonne mają teraz mieć sobie zwróconą całą swoją własność, i nowicuszki będą do klasztoru przyjmowane.

Wszyscy karliści mają otrzymać amnestyę.

— *Rzym 6 Kwietnia.* —

Część dworu i służby dworskiej Jéj Cesarzkiej Mości, przybyła już do hotelu Melani.

(G. Haude i Sp.)

— *Palermo 6 Kwietnia.* —

Od wyjazdu N. Cesarzowej nastąpiła tu wielka cisza; dopiero teraz przekonać się można, jak powszechnie była uwielbianą i kochaną, kiedy ciągle słyszyć można powtarzających: jakż to szkoda, że Najdostojniejsza Pani nie przepędziła tu wiosny! i rzeczywiście teraz dopiero rozpoczyna się najpiękniejsza pora roku. Nieprzerwanie jeszcze zajmują się tu opowiadaniem najpiękniejszych rysów charakteru tój

dostojnej Pani. Usłyszała pomiędzy innemi, że w liczbie chorych, których lekarz Jéj przybożny Dr. Munde leczy, xiężna Sanvataldo dla dokończenia kuracyi udać się chce za dworem Cesarskim do Rzymu; natychmiast N. Cesarzowa oddała do dyspozycyi xiężny bardzo wygodne pomieszkание na fregacie parowej *Bessarabia*. (Gaz. Wroc.)

— *Konstantynopol 1 Kwietnia.* —

Doktór Mellingen, przybożny lekarz 'Sultanki matki, wyznania protestanckiego, miał kilkoro dzieci, które on zabrała rozwiedziona z nim żona jego, będąca wyznania katolickiego, i wychowuje we Francyi w wierze katolickiej. Nadaremne były usiłowania męża w odzyskaniu swych dzieci. Teraz Sultanka matka napisała własnoręcznie na pergaminie list do Królowej angielskiej, prosząc ją aby staraniem swoim powróciła zasmuconemu ojcu wydarte dzieci. List ten, złożony w jedwabnym futerale, którego wewnątrz całkiem dyamentami jest pokryte, posłano już do Londynu.

W radzie Państwa zaproponowano, aby i chrześcijańscy poddani nlegali poborowi do woj-ska. Kwestya ta nie jest jeszcze dotychczas rozstrzygniętą.

Rozmaitości.

W liście pewnego znakomitego literata, pisany-m z Paryża (d. 17 mar. 1846 r.) i umieszczonym w *Pszczole Północnej* (nr. 63 z r. b.) znajdują się następujące ciekawe szczegóły o zakładach naukowych w Paryżu:

„Akademia Paryzka (czyli Okrąg naukowy obejmujący 7 departamentów) ma w Paryżu pięć fakultetów: teologiczny, juredyyczny, medyczny, nauk matematycznych i przyrodzonych i literatury. Z pomiędzy tych pierwszy czwarty i piąty mieszczą się w gmachu znakomitej Sorbonny, gdzie zbiera się na lekcye znanych w świecie uczonym profesorów, liczna publiczność. Jednakowoż te fakultety, nie urządzone z początku jak się należy, musiały walczyć z nadzwyczajnemi przeszkodami i niedostatkami. Ledwie można dać wiarę, w jakim nieporządku teraz znajdują się. Nowa akademiczna Rada urządzona przez terażniejszego ministra, jednogłośnie postanowiła przedsięwziąć środki do zupełnego przekształcenia Sorbonny, posiadającej teraz uczonych profesorów, mieszczących się w ciasnym i brudnym lokalu i pozbawionych wszelkich środków do należytego wykonania swych czynności.

„Professor Poisson wykłada matematykę w ciemnym, wilgotnym dla zdrowia pokoju, w którym nie można ani słowa dosłyszyć z powodu hałasu na ulicy, i pokój ten ma nazwę: amfiteatru matematyki! Anatomiczne laboratorium jest gorsze od ostatniej paryzkiej garkuchni. Laboratorium matematyczne mieści się po kątach Sorbonny: jest ono wszędzie i nigdzie. Zarząd i kancelarya pod szumnym tytułem: *Secrétariat de la faculté des sciences de Paris*, mieści się w jakiejś izbie, gdzie nie chciałby mieszkać żaden paryżki odzwierny i tam odbywają posiedzenia dziekan fakultetu, se-

kreতার, pedel i stróż. W roku 1837 urządzony został kurs fizycznej matematyki, wykładany przez pierwszego rzędu profesora Pąsele(*); lecz jakim sposobem może on dopiąć swego celu? nie ma ani machin, ani modeli, ani rysunków.

„P. Biot wykłada astronomię, lecz nie ma ani obserwatorium, ani żadnego instrumentu. Wykładanie nauk przyrodzonych prawie jest niepodobnem w Sorbonnie z przyczyny braku środków. Publiczność spostrzegła jeden zabawny wypadek. Ministeryum opatrzyło fakultet medyczny w bogaty gabinet anatomii porównawczej, lecz fakultet ten nie chce o nim nawet słyszyć, jako o przedmiocie zupełnie dla niego obcym i niepotrzebnym; w fakultecie zaś nauk znakomici anatomici wykładają tę naukę hez gabinetu i zmuszeni są kreślić figury na tablicy kredy.

Tenże p. Grecz przytacza w swoim liście następującą zabawną parodję na lekcye Quineta, umieszczoną w pewnem małem paryżkiem piśmie.

„Po zamknięciu kursu w Kollegium francuzkiem, p. Quinet postanowił wznowić lekcye u siebie w domu, i wczoraj przystąpił do wykonania tego planu. O godzinie 8 wieczór można było spostrzedz nadzwyczajny ruch na ulicy Vangirard i na bulwarze Mont-Parnasse; tłumy uniesionych zwolenników profesora, głodne po dwu miesięcznej wstrzeźliwości biegli do jego domu; na drzwiach wypisano dużemi literami: „P. Edgard Quinet będzie dziś wykładał o pochodzeniu Basków, o ich historii literatury i filozofii.“ Wkrótce sala przepełniona została do *nec plus ultra*. Zamknięto drzwi i p. Edgard Quinet uroczystie wstąpił do auditoryum. Trzy salwy oklasków przywitały wielkiego męża; wszyscy z chęciwością na niego patrzą. Pan Quinet kłania się, odpowiadają na to oklaskami. Uciera nos -- nowe uniesienia. Daje znak ręką, aby było cicho. Znowu oklaski. Nakoniec głosem dzwicznym i poważnym wymawia: „Panowie!“ Uniesienie wtedy przebrało miarę. Publiczność zaczęła klaskać, tupać nogami i wołać w jeden głos. -- Wszyscy krzyczą: „Jako rozsądnie! Jak krasomównie powiedziano! To jest wielki profesor! Wielki człowiek, Napoleon! On tylko jeden godzien mówić o dziejach Basków i ich literaturze.“ Nahałasowawszy się, wszyscy zamilkli. Professor zaczyna:

„Panowie! Amcryka, wbrew opinii ogólnej odkryta została nie przez Kolumba. Jednak Kolumb, *columbus, columba, columbae*, turkawka, ptak delikatny i wierny, smutno gruchający, jak wiadomo przyleciał do arki Noego z gałązką oliwną. Kolumb miał przeznaczenie przywieść do Europy zamorski kwiatek, rękojmię przyszłości jej bogactwa. Jednakowoż Kolumb nie pierwszy odkrył Amerykę. Z niebieskimi oczami i blond włosami Skandynawowie pozostawili tam ślady swego pobytu w X. wieku. (Długo trwające oklaski.) Odważne te ludy, na wątych swoich czułnach pogardzali niebezpieczeństwem na morzu, i jeździli po krajach znanych i nieznanach. Czy nie oni wznowili i przekształcili ludność naszej Normandyi? O

Normandya, kraj jabłek, kwaśnego sidru czerwonych policzek i nieskończonych processów! Jak jesteś piękną, rozłożoną na brzegu oceanu, pieńiącego się, szumnego, groźnego, burzącego się pod ciężarem bystro-lotnych statków! -- Nasze okręty rozcinają twe fale swoimi ostrymi dniami; maszty zginają się pod ciężarem białych żagli, podobnych do skrzydeł łabędzia, i za kilka chwil ukazują się nam kredowe brzegi Albionu, -- i dumnej Anglii, która dąży do zagarnięcia całego świata swemi merkantylnemi pazurami, Albionie handlowy, Albionie przemysłowy, niewolniku zysków, cożś uczynił ze swego ludu? Maszynę do przędzenia bawełny!“ -- *Publiczność:* Brawo! Brawo! *Jeden głos:* Gdzież są Baskowie? -- *Publiczność:* Milczenie! Milczenie! à l'ordre! Nie przerywać. -- *Professor:* Nie myśl podstępny Albionie, że zawsze będziesz władcą świata. Widzę, powstaje na wschodzie groźny mściwy cień, -- są to Indye, kraj pięknych bajaderok, podobnych do hurysk mahometńskiego raju; kraj szanujący bramę, który, jak przypuszczają nie jest nic innego jak Braminem, piastunem dawnych podań tej kolebki rodzaju ludzkiego. Braminowie to samo co dziś Jezuitci. -- *Publiczność:* Brawo! Brawo! precz, precz z Jezuitami! -- *Głos:* Coż Baskowie? -- *Drugi głos:* Precz z nim za drzwi! przeszkadza profesorowi. *Pier. głos:* Chcę co usłyszyć o Baskach jak obiecano. -- Na znak profesora, nieszczęśliwego prosiela wypychają za drzwi i spokojność przywrócono. -- *Prof.:* Tak jest, panowie! innemi jezuitami starożytności byli kapłani Oziyrysa u Egipcyan, jednakowoż trzeba wyznać, że naród ten dokazał wielkich rzeczy, jako dzieci nagłos swych kapłanów.“

Professor jeszcze dalej mówił w podobnym rodzaju, nakoniec umilkł, uklonił się i chciał już zejść z katedry. Wszyscy słuchacze rzucają się na niego; ściskają i całują. Quinet broni się i prosi aby go zostawili. Sejdowie chwytają go, ten za rękaw, ten za fałdę i rozdzierają jego filozoficzny surducik. Kiedy hałas ustał i publiczność rozeszła się, pewien młody kontabl zbliżył się do p. Quineta, z uszanowaniem uklonił się i powiedział oichym głosem: P. Profesorze! podług programu pańskiego kursu, spodziewałem się coś usłyszeć o Baskach.... „Młody wędrowniku!“ -- wyzrekała wyrocznia mądrości, -- rozwodzę się o Baskach; o narodzie godnym uwagi, o pięknym jego języku, w ten dzień, kiedy wypadnie mówić o literaturze perskiej i sanskryckiej.“

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 24 do dnia 25 Kwietnia.

Surmacki Jan ob., z Polski; -- Kowalski Marcia, z Galicyi; -- Lech Wilhelmina ob., Wodkiewicz Leon, Fischer Józef, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Chronowski Kanty ob., do Polski; -- Wodkiewicz Leon, do Galicyi; -- Kasznica Wincenty, Nalepa Jan, do Pruss.

(*) Nazwisko położone tu podług wymowy.